

COMMENT

На Ребалансот на буџетот 2021

28 јули 2021

Собранието на Република Северна Македонија го усвојува **ребалансот на Буџетот за 2021 година**. Ребалансот го рефлектира капацитетот на секоја влада соодветно да планира и да ги реализира планираните активности. Сериозни ребалансирања можат да значат *преоптимистично планирање и ограничена реализација*. Последниот ребаланс претставува најгломазниот план од постоењето на државата кој треба да овозможи постпандемски поттик на економијата.

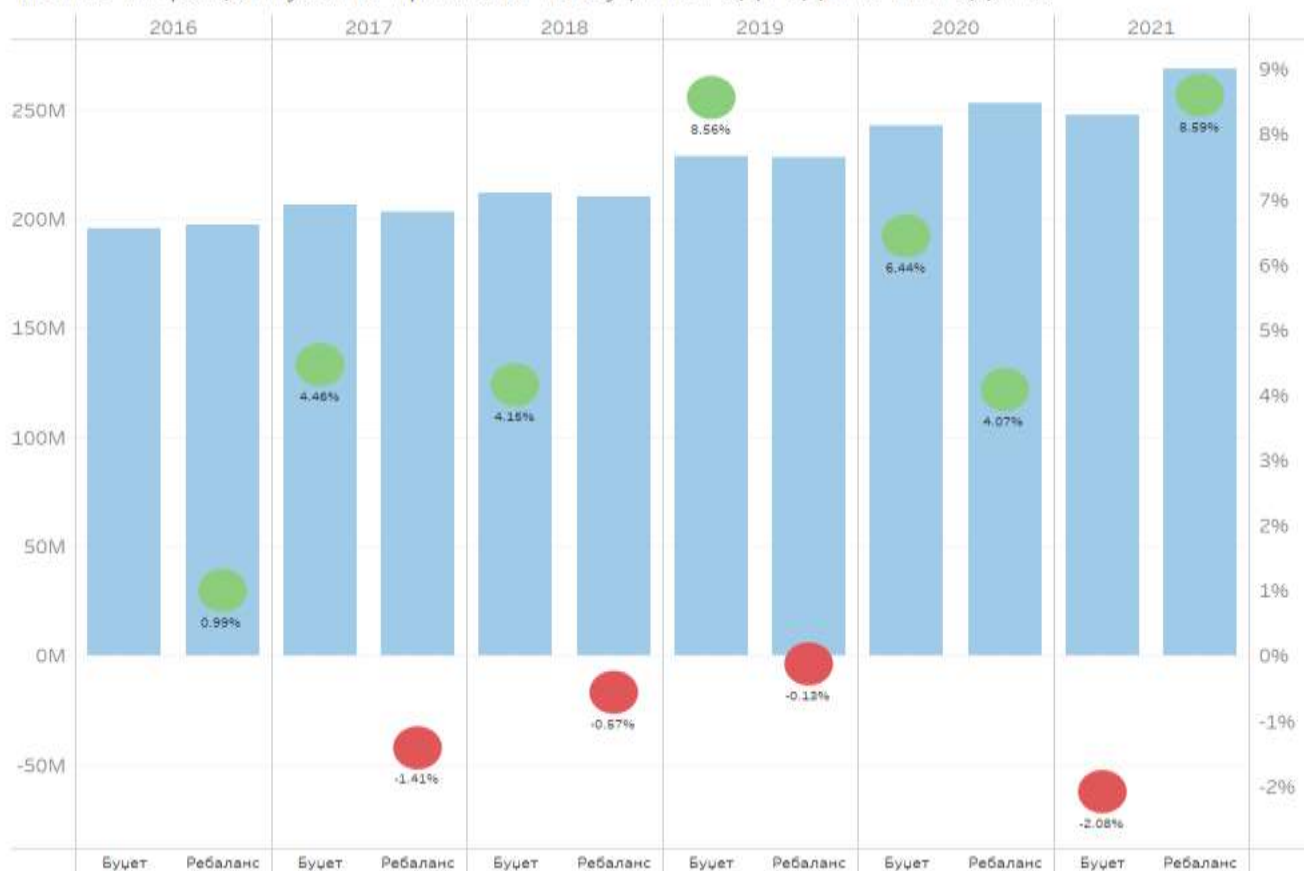
Наместо статична анализа на последниот ребаланс, Finance Think ја анализира расходната страна на буџетот во **динамичен контекст** за последните 6 години со цел осознавање на сличностите и разликите на ребалансирањата низ годините.

Графиконот 1 ги прикажува промените при буџетирањата и ребалансирањата за периодот 2016-2021 на агрегатно

ниво. Може да се забележи дека **секое ребалансирање на иницијалниот буџет за избраниот период се движи максимум +/- 1.5%**. Но, од друга страна, секој нов буџет бележи значајни стапки на раст во опсег од 4% до 8.6%, освен во 2021, кога буџетот е помал од ребалансот од претходната година за 2.1%.

Последниот ребаланс е специфичен поради значајната нагорна корекција нетипична за изминатите години. Иако осцилациите во последните две години се предизвикани од неизвесноста во период на пандемиска криза, сепак значајни стапки на раст на буџетот постојат пред пандемијата. Анализата открива дека буџетот значајно се зголемува, посебно во последните три години, со минимални ребалансирања пред пандемијата и значајни во пандемијата. Сепак, потребна е подетална анализа за да се открие природата на ребалансите.

Износ и процентуална промена на буџетот од година во година

Графикон 1: Износ и процентуална промена на буџетот од година во година (во 000 денари)

Извор: Министерство за финансии

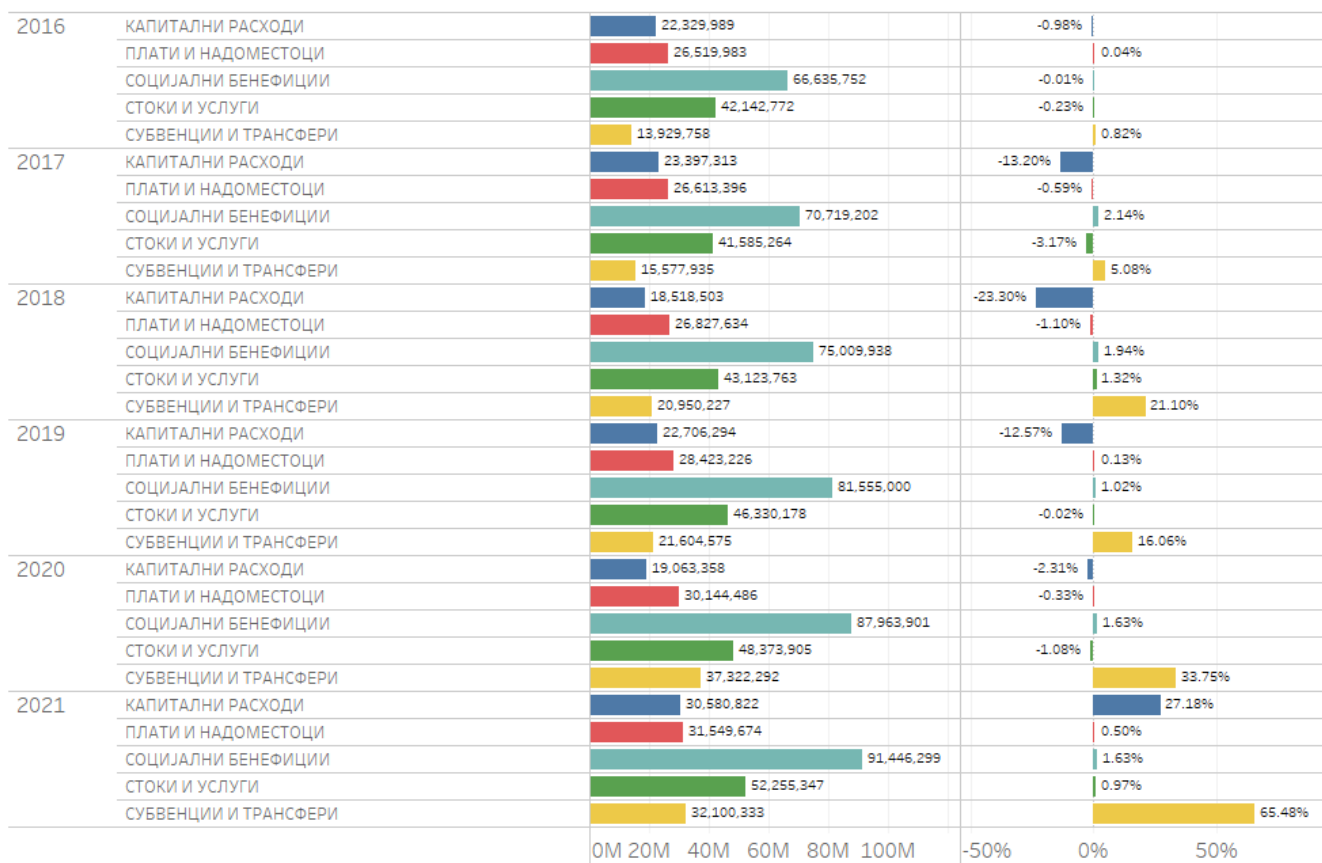
Графикон 2 го прикажува износот на избрани категории во буџетот по секој ребаланс за периодот 2016–2021 и процентуалната промена на категориите по секој ребаланс.

Постои регуларност по секој ребаланс до 2020 година. **Капиталните инвестиции страдаат за сметка на субвенциите/трансферите и социјалните бенефиции кои постојано се зголемуваат.** Таков трејд-оф е отсутен во 2021 година кога сите категории бележат раст, посебно сериозни зголемувања постојат кај

капиталните инвестиции и субвенциите/трансферите.

Последниот ребаланс укажува дека главниот фокус ќе бидат капиталните инвестиции во наредниот период, **но треба да се биде внимателен со оглед на историската ниска реализација на капитални проекти.** Од друга страна, алармантен е износот на социјалните бенефиции и растот на субвенциите/трансферите кои генерално имаат непродуктивна компонента и не се „жртвуваат“ за капиталните инвестиции.

Износ и процентуална промена на буџетот по селектирани категории по секој ребаланс (за периодот 2016-2021)

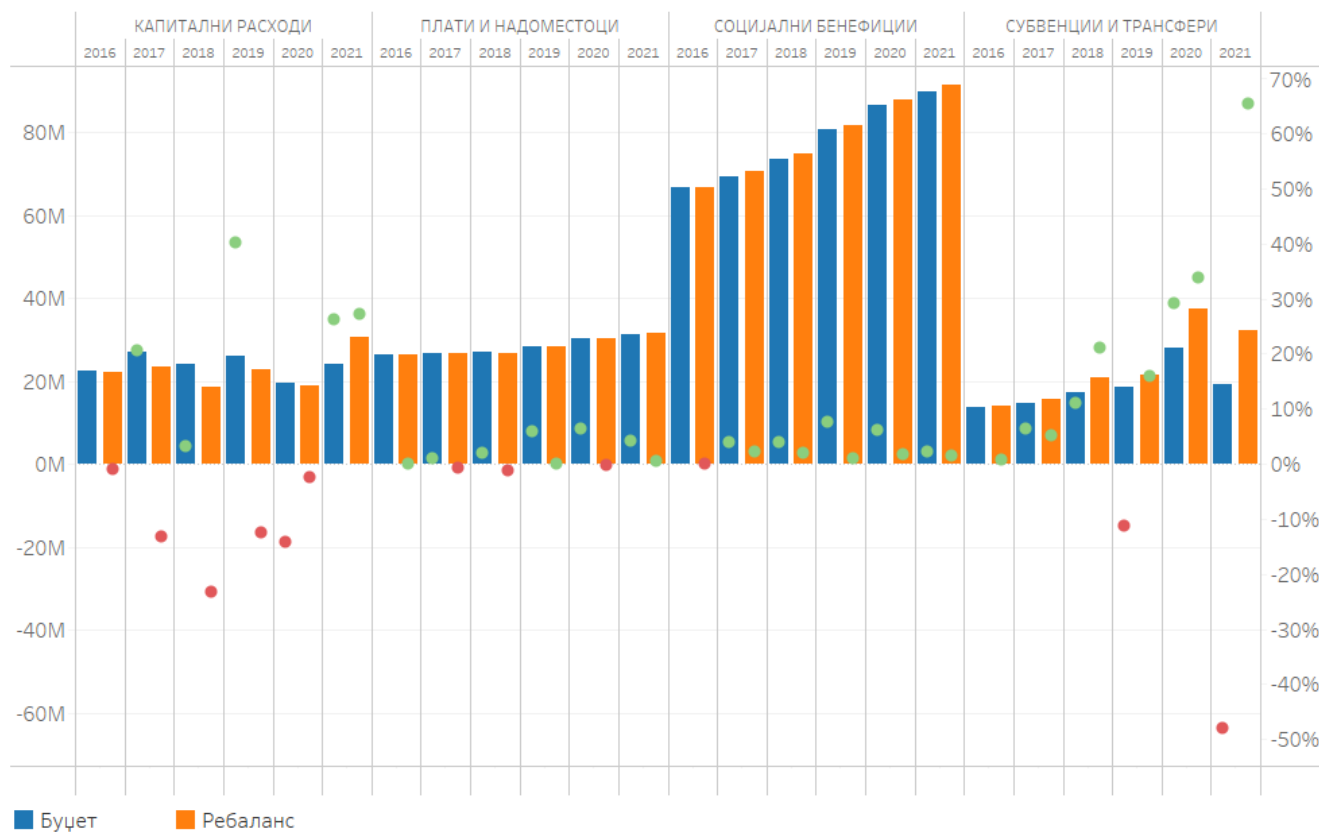
Графикон 2: Износ и процентуална промена на буџетот по селектирани категории по секој ребаланс (за периодот 2016-2021) (во 000 денари)

Извор: Министерство за финансии

Графикон 3 ги прикажува движењата на четирите категории (капиталните расходи, платите/надоместоците, социјалните бенефиции и субвенциите/трансферите) од година во година, од буџет во ребаланс. Социјалните бенефиции уживаат стабилни стапки на раст и доминантност во однос на останатите категории. Субвенциите/трансферите, иако со помал обем, бележат значајни стапки на раст во последните неколку години со исклучок на буџетите во 2019 и 2021 година каде постои надолна корекција. Слично, платите и надоместоците бележат стабилни и

нагласени стапки на раст, посебно при буџетирањето на почетокот од секоја година во периодот 2019-2021. Ситуацијата е поразлична кај капиталните инвестиции. **Капиталните расходи се поставуваат значајно оптимистички при дизајнирањето на почетниот буџет, но потоа се корегираат при секој ребаланс (за периодот 2016-2019).** Исклучок претставува периодот на пандемијата каде во 2020 капиталните расходи имаа две последователни надолни корекции и во 2021 две последователни нагорни корекции.

Износ и процентуална промена на капиталните расходи, платите/надоместоците, социјалните бенефиции и субвенциите/трансферите од година во година

Графикон 3: Износ и процентуална промена на капиталните расходи, платите/надоместоците, социјалните бенефиции и субвенциите/трансферите од година во година (во 000 денари)

Извор: Министерство за финансии

Finance Think веќе [алармираше](#) за тенденцијата на ребалансот од претходната година за ограничени кратења на непродуктивните трошења и сериозни резони или надувани трошења кај капиталните расходи.

Исто, и овој ребаланс укажува на недоволна волја за кратење на непродуктивните трошења и зголемување на капиталните расходи вон можноста на институциите да реализираат капитални проекти и со значајно помал обем (како што беше

случајот во претпандемскиот период). Капиталните инвестиции се клучниот фактор за стимулирање на економскиот раст на долг рок, кој пак ќе биде особено значаен во постковид периодот.

Сепак, пандемијата предизвика значајни промени во фискалните капацитети. Од една страна се зголемија потребите за итни трошења за справување со кризата, а од друга страна се намалија приходите, што резултираше со пораст на буџетскиот

дефицит и јавниот долг. Во таа насока, наместо наддување на капиталните расходи, потребно е да се стави фокус на ефикасноста на трошењето, но и на ефективноста, од аспект на приоритизација и инвестирање во капитални проекти кои ќе дадат најголем ефект и влијание за економскиот раст.

Содржината на овој ФТ коментар е единствена одговорност на Finance Think – Институт за економски истражувања и политики и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува гледиштата на Цивика мобилитас, Швајцарската агенција за развој и соработка (SDC) или организациите што ја спроведуваат.